

Una política europea per al Carib?

Gil Toll Deniel*

Quatre del quinze països que formen la Unió Europea tenen una tradicional implicació en l'àrea caribenya pel seu passat colonial. Espanya, França, els Països Baixos i el Regne Unit fixen l'atenció en les que van ser, o encara són, possessions colonials.

Espanya té una especial predilecció per l'illa de Cuba pels lligams històrics, socials i darrerament econòmics que existeixen i pel nacionalisme que conté l'enfrontament cubà amb els Estats Units. Aquestes i altres raons han ajudat a superar enfrontaments com la *Crisi de les Ambaixades* i han possibilitat un paper de conseller econòmic personalitzat en una figura política tan rellevant com Carlos Solchaga. Encara més, aquest substrat esmentat més amunt és el que permet l'espectacular relació Fidel-Fraga.

Tot apunta que les reformes seguiran a l'illa de Cuba i que Espanya continuarà tenint-hi un paper destacat, mentre no es normalitzin les relacions amb els EUA. Abans que això passi, el govern de Madrid té l'opció d'enfortir la relació amb Cuba fent de valedor en una hipotètica adhesió cubana al Conveni de Lomé.

Aquest és precisament el més important èxit de la diplomàcia espanyola en relació a un altre país hispà del Carib: la República Dominicana. Un augment substancial de la cooperació al desenvolupament, l'allau d'inversions espanyoles en el sector turístic i l'aparició d'un flux migratori considerable des de la República Dominicana a Espanya són factors que han fet revifar les relacions bilaterals, que es poden intensificar quan els socialdemòcrates guanyin les eleccions de l'any vinent.

L'altre país hispà del Carib és Puerto Rico, on els espanyols juguen una carta d'influència cultural premiant els esforços dels nacionalistes per mantenir la identitat hispana. La resta del Carib mereix una escassa atenció per part de la política exterior espanyola, tot i que s'aprecia un interès per estar present en el procés de reconstrucció democràtica d'Haití a través de la participació en la formació de la nova policia i pel fet que Espanya té rang d'observador en la nova Associació d'Estats del Carib.

La política del Regne Unit al Carib està molt caracteritzada pel recent i inacabat procés de descolonització. El fracàs de les associacions creades des de la metròpoli com a solució emancipadora (el cas de la West Indies Federation el 1962 i el més recent d'Anguilla, reintegrant-se voluntàriament a l'ordre colonial) ha congelat el procés deixant unes restes colonials formades per cinc unitats (Illes Caiman, Turks i Caicos, Illes Verges, Anguilla i Montserrat).

Quant a les ex-colònies, els britànics han vetllat per mantenir l'accés preferencial de les exportacions caribenyes al seu mercat. Així, l'adhesió britànica a la Comunitat Europea va fer reformular la política de cooperació amb les ex-colònies i va donar lloc a la creació del grup ACP, que incloïa el Carib anglòfon independent.

Malgrat aquests esforços, els estudiosos de la política exterior britànica a l'àrea, com Colin Clarke, estimen que els moviments britànics cal entendre'ls com una retirada progressiva que deixa en mans del seu més íntim aliat — els Estats Units — la influència en la zona.

Una afirmació similar es pot fer dels Països Baixos. En la dècada dels 50 van assajar la fórmula de l'autonomia, que tenia un corol·lari clar en la independència. La Haia va mantenir la independència de les Antilles en l'agenda exterior

durant les últimes dècades, fins que es va convèncer que els antillans, exercint el dret a l'autodeterminació, decidien seguir lligats a la metròpoli.

L'altre objectiu holandès era mantenir la unitat de les sis illes que *posseeix* al Carib. Tampoc va tenir èxit, ja que Aruba va optar per un estatus a part. Tot això motiva debats en l'única ex-colònia holandesa del Carib. Surinam es va independitzar el 1975, però el domini dels militars sobre el país i la decadència econòmica són terreny abonat per als dubtes. La Haia dubta a l'hora de controlar més o menys el fons de 2.700 milions de florins amb què contribueix al desenvolupament del país.

Finalment França es troba en una situació de plena consolidació de l'esquema departamental, amb Guadalupe, Martinica i la Guaiana, disfrutant de la legislació interna francesa i dels fons d'ajuda regionals, d'estructures i agraris de la Unió Europea. Els ciutadans

Dos eixos semblen clars a primera vista: la continuació de les polítiques de desenvolupament empreses a través de Lomé i el suport decidit a les iniciatives d'integració regional, actitud que honoraria a aquells que van engendrar la fragmentació de l'àrea.

* Periodista.

d'aquests Departaments d'ultramar van viure amb angouxa l'entrada en vigor del Mercat Únic, però a hores d'ara continuen ingressant més del que paguen per ser relíquies colonials.

L'altre punt d'atenció de França a l'àrea és Haití, al qual va ajudar a entrar al Conveni de Lomé i on ha mantingut posicions polítiques sovint enfrontades amb les dels Estats Units.

El menú, doncs, és força variat: dos països, la Gran Bretanya i Holanda, que estan més aviat a la retirada; un, França, que més o menys manté la posició i Espanya que recupera dèficits històrics i marca posicions de potencial interès. Òbviament no existeix cap coordinació entre les polítiques. Només la Unió Europea ha suposat una oportunitat d'emprendre accions comunes a través del Conveni de Lomé i aquí, un cop més, cadascú ha defensat els seus.

No obstant això, una política europea sobre el Carib no seria impossible de formular i fins i tot comptaria amb facilitats institucionals. Dos eixos semblen clars a primera vista: la continuació de les polítiques de desenvolupament empreses a través de Lomé i el suport decidit a les inicia-

Programes Indicativs d'ajuda Nacionals i Regionals, 1976-1991 (milions ECU)

País	Lomé I	Lomé II	Lomé III	Lomé IV
Antigua i Barbuda	3,15	2,7	3,8	462,0
Bahames	1,8	2,1	3,0	3,5
Barbados	2,6	3,2	5,2	5,5
Belize	5,58	5,5	8,0	9,0
Dominica	2,5	3,5	5,5	6,5
Grenada	2,0	3,5	5,0	5,5
Guyana	12,8	14,6	20,5	26,0
Jamaica	20,0	26,4	35,0	46,0
St. Christopher i Nevis	2,3	2,2	3,1	3,5
St. Lucia	3,21	3,7	5,5	6,5
St. Vincent i les Grenadines	3,06	3,7	5,5	6,5
Surinam	18,0	18,0	23,0	27,0
Trinidad i Tobago	10,3	10,5	15,0	17,0
República Dominicana	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Haití	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
Total Indicativs Nacionals	87,3	100,1	138,1	372,0
Indicativs Regionals	26,0	55,0	72,0	90,0
Total del Carib	113,3	155,1	200,1	462,0
Participació del pressupost financer de Lomé	3,27	2,81	2,35	3,85

Font: Síntesis nº 17. AIETI

tives d'integració regional, actitud que honoraria a aquells que van engendrar la fragmentació de l'àrea. Les facilitats institucionals les proporcionaria el fet de conregar el pes d'Espanya, França, la Gran

Bretanya i els Països Baixos en el Consell de Ministres: 33 vots sobre una minoria de bloqueig de 27 asseguren l'èxit si hi ha voluntat política. Estimular aquesta voluntat és feina de la societat civil europea. ■

TIRA, TIRA!

Amb aquest monogràfic, us hem ajudat a superar aquest estereotip?

